164. štev. V Ljubljani v četrtek 18. oktobra 1883. Letnik XI.

Inserati se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.
Pri večkratnem tiskanji se cena primerno zmanjša.

Rokopisi
se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Poljanah h. štev. 32.

Vredništvo
je na Poljanah h. št. 32.

SLOVENEC.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá:
Za celo leto . . 15 gl. — kr
Za pol leta . . 8 „ — „
Za četrt leta . . 4 „ — „
Za en mesec . . 1 „ 40 „

V administraciji veljá:
Za celo leto . . 13 gl. — kr
Za pol leta . . 6 „ 50 „
Za četrt leta . . 3 „ 30 „
Za en mesec . . 1 „ 10 „

V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. več na leto.
Posamezne štev. veljajo 7 kr.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob $^1/_2$6 popoldne.

Deželni zbor kranjski.

Dvanajsta seja 16. okt.

(Konec.)

Za poslancem vitezom Schneidom oglasi se profesor Šuklje. Spusti se v nadrobno pretresanje vseh treh volilnih razredov, obžaluje, da se tudi zdaj niso še sprejeli stari trgi v skupino mest in trgov, dokaže po številkah, da kranjskega starega plemstva je že pičlo malo, od Valvazorjevih časov komaj tretjina, priporoča volilno reformo, je za tajno glasovanje in tudi za to, da ženske ne volijo. Govori zeló navdušeno.

Poslanec Lukman se oglasi vnovič ter pravi, da je prof. Šuklje svoj govor že prej gotov imel, ker mu je očital reči, kterih on (Lukman) nikdar govoril ni. V glavnem povdarja, da se s postavo ne mudi, ker volilci bodo še le čez šest let imeli voliti po nji, do tje pa ostane vse pri starem.

Šuklje ga v nekterih zadevah zavrača, potem pa se oglasi dr. Schrey s svojim pustim, naveličalnim in dolgočasnim jezikom za dober četrt ure; njega je vendar dregnil nekoliko g. vit. Schneida govor; kar pa je odgovoril mu, ni vredno, da bi zapisali, ker sploh iz ust tega poslanca velikoposestnikov še nismo nikdar nič duhovitega ali vsaj stvarno resničnega slišali.

Dobro se loti velikega posestva dr. Vošnjak. On pripoveduje, kako se je v deželnem zboru godilo s postavo ter da je sedanja manjšina zmiraj nagajala. Veliko posestvo zdaj ni tolikega ozira vredno, ker se čedalje manjša. Po davkih mu ne gre toliko poslancev, ker davka vsi skup plačujejo le 40.000 gld., pa imajo 10 poslancev; kmetje plačujejo čez 1 milijon, pa imajo poslancev le 16, mesta pa 300.000. Veliki posestniki se do zdaj niso prav nič brigali za razvoj naroda, ampak le za njega ponemčevanje. Če bo zdaj bolje, kdo ve? Trgom postava ne daje še pravic, ki bi jim šle, tako Cirknica ni vvrstena, čeravno je to prosila. Postave te ni prav vesel, ker je zeló pomanjkljiva; vendar ima v sebi dobro to, da imajo mesta in trgi voliti domá.

Poročevalec gosp. Svetec ugovarja Lukmanu, ki je rekel, da s postavo ni sile; saj je volilna prenaredba prišla na vrsto in bila sprejeta tudi po druzih zborih, na Koroškem in Štajarskem; ali morajo povsod bolj pametni biti, ko pri nas? — Potem zavrača še nektere ugovore ter priporoča, da bi se o tej postavi prestopilo k nadrobnejemu pretresu — izrazijoč upanje, da bo tudi nasprotna stranka vdeležila se posvetovanja.

Deželni glavar naznani, da je navzočih 33 poslancev (treba jih je 28) in da morate glasovati dve tretjini za razpravljanje postave. Pri glasovanji obveljá odsekov predlog za postavo, nemškutarji pa glasujejo vsi za Lukmanov predlog, to je: za preloženje posvetovanja.

Pričné se nadrobna (specijalna) razprava in poročevalec gosp. Svetec bere posamezne paragrafe (poglavja) postave.

O nadrobnosti razgovora ni veliko povedati. Dr. Zarnik se je potegnil za volilno pravico žensk po mestih in trgih, ki jim jo ta postava jemlje, pa njegov predlog ni obveljal; potem je jako vrlo govoril zoper tajno glasovanje, ker je to velika pripomoč vladi, kakor so pokazale o Vestenekovem času volitve za kupčijsko zbornico, ktere je vlada naredila; če pride druga vlada, nas bo po tej postavi lahko s škorpijoni bičala. Deželni predsednik baron Winkler pravi, da po deželi župani niso tako izobraženi, da bi vse to razumeli; toraj mora biti reč le bolj v rokah vradnikov, ki so zapriseženi. Dr. Zarnik ugovarja, da so dandanes vsaj po mestih in trgih župani že dobro izurjeni v svojem poslu, toraj more to veljati k večemu le o županih na kmetih tu in tam. Kar se pa tiče zapriseženih vradnikov, se je narod slovenski že dostikrat spekel ob njihovi prisegi. Poročevalec Svetec reče dr. Zarniku, da se v tem obziru ni treba bati, ker pri zavednih volilcih vlada ne bo nič opravila in je v postavi skrbljeno za to, da se z glasovnicami ne more nič napačnega počenjati, kajti dokler je volilec ni oddal komisiji, tako ne veljá; če jo je pa zgubil, dobi drugo.

Paragrafi so se sprejemali po odborovem nasvetu, pri § 35. pa se je po predlogu poslanca g. Kluna, ki je hotel, da se tu postava spravi v soglasje z volilno postavo za državni zbor, pretrgala razprava ter postava vrnila odseku v nov pretres od tega paragrafa naprej, da se nadaljuje v prihodnji seji.

Potem je bila rešiti le še prošnja nekega učitelja za podporo; podpirala sta jo Šuklje in dr. Zarnik, pa je bila odbita.

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. oktobra.

Avstrijske dežele.

V tržaškem deželnem zboru bilo je na dnevnem redu tudi vprašanje zaradi ustanove vseučilišča z laškim učnim jezikom v Trstu. Za univerzo potegoval se je najbolj dr. Vidacovich, ki je vse le količkaj mogoče in veljavne vzroke na dan znosil, da

Listek.

Ribica.

Na Fužinah sem, in sicer na Fužinah pod Ljubljano. Krasen sprehod potnika sprehajalca pripelja v ondotni gaj po kaki uri iz Ljubljane. Da! Tukaj je krasno in prijetno, da človek, ki prvikrat vstopi o kakem vročem poletnem dnevu v ta prezali park, kar očaran je in hoté ali nehoté — vzdihne: „Tukaj pa, tukaj!“ In je tudi res prijazno in krasno v tem z drevjem bogato košatem, senčnem gaju! Tukaj šumlja v zemlji mnogo vrelcev, ki po svoje kaj mično žvrgolé svoje pesmice; oni žvegolé in šumljajo tako ljubko in milo, da je zemlja — zdi se meni nekako takó — kar ponosna na te svoje pevčke in si misli: „Kaj bi vi samo sebi in meni žvrgoleli? Naj vaš glas posluša še kdo drugi vrh zemlje!“ In ona res vresniči to svojo misel. Po Vsegamogočnega volji odpre tukaj v parku mnogo okujic in iz njih tu kot studenčki — tu kot vodometi pokukajo ti zemeljski pevčki in z mičnim svojim zuborenjem prepevajo Stvarnikovo Vsegamogočnost. Blagorodna posestnica, gospá Josipina Terpinz, pa zbira skup s posebnim veseljem in veleumnim darom te Božje pevčke in jih lepo združuje v „pevski kor“. Dva taka „pevska kora“ se izlivata iz gaja, — vsak po drugi strani — k svojim mogočnim tovaršem v — Ljubljanico.

V tem krasnem kraji toraj sem. Srce me pa ne pusti predolgo tukaj v senčni miloti pri Božjih pevčkih, ampak žene me dalje, — tje, kamor sili oko. In kam neki? Ako, predragi bralec! stopaš iz parka vun, po onih stopnjicah, — ki so še le od lanskega leta — prideš na cesto do mosta čez Ljubljanico. Tu na levi strani, tik pred mostom, vgledaš med grmovjem, lepo vrtnarsko vrednjenim lepo, belo stezico; stopi na njo; — pojdi po nji do konca in tam vgledal boš na okroglo obdelanem prostoru majhno klopico. Ali veš, kje si? Slušaj! Kraj, na kterem si zdaj, je veličasten! Silovita skala molí tukaj v Ljubljanico in ti si na skalnem balkonu! Ob tej skali se ovija košati hrast, ki ti na klopici sedečemu daje prijazno senco. Je pa ta kraj tudi zgodovinsko imeniten. Tukaj, na tem balkonu je sedel francoski general Marmont o času francoskega vladanja na Kranjskem. Bila je namreč takrat v grajščini na Fužinah vojaška bolnišnica in na bližnjem polji vojaško pokopališče; kamnita ploša ondi še zdaj kaže v blagi spomin prostor, kjer počivajo utrujeni vojaki. Tu torej, — kjer general Marmont, — si! — In tudi jaz tukaj sedim. In kaj delam? kaj mislim? Kar general? O! to pa že dobro vem, da ne! — Jaz sedim v senci, zrem iz ponosnega balkona v Ljubljanico; — ni ravno velika in zato sive in zeleno oblečene skale suhe iz vode kipé. Na njih mokrih delih pa vidim ribice; — ene se zibljejo; druge se vozijo po vodi; — in zakaj bi se tudi ne? Saj so one dobre veslavke, kterim se ni bati, da se potopé. V eno, na skali sanjajočo — meni vsaj se je zdelo, ko da bi sanjala — se posebno ozrem; zdi se mi, kot da bi se nežna ribica veselila svojega

bi svoj predlog vtemeljil. Spodbijal ga je pa dvorni svetovalec Rinaldini z zatrdovanjem, da vse primorske dežele od Gorice doli do Kotora ne zmorejo toliko vseučiliščnikov, da bi velika šola le skromno obiskovana bila. Za univerzo so pa poleg dijakov tudi profesorji potrebni. Primorje dosedaj razun enega — razun Mussafije — ni še učenjakov rodilo, da bi se pa vseučiliščni profesorji iz Italije naročevali in tako „irredenta“ z našimi novci na javen način redila, pa še manj kaže.

Deželni zbor poreški (Parenzo) obrnil se je do deželnega zbora tržaškega, naj ga moralično podpira pri sklepu in predlogu načrta za zgradbo železnice iz notranje Istre (morebiti Pazina) na Reko. Potrebna bi že bila ta proga, kajti kdor hoče sedaj priročno iz notranje Istre v Reko potovati, mora ali na Pulj ali pa na Šempeter popotovati in povsod mu je treba denar in čas tratiti, preden se zopet dalje odpelje.

Na českem vseučilišču vpisalo se je za šolsko leto 1883/84 vseh skupaj 1362 poslušalcev, in sicer: 713 v pravoslovje, 400 za zdravilstvo, 189 za modroslovje in 60 za lekarstvo. Na nemški ondašnji univerzi oglasilo se jih je le 1113. Toraj je česka univerza nemško že za 249 poslušalcev prekosila. Živ dokaz, kako prazno da je bilo govorjenje in pisarenje zagrizenih Nemcev, da praška univerza ne bo ne dijakov in ne profesorjev imela. Sedaj ima obojega zadosti.

Nemški profesorji na ***vseučilišči v Pragi*** so si svoje dni vse prizadeli, da bi bili idejo o ustanovitvi české velike šole uničili. To pa ne, ker bi se bila morda znanosti škoda godila, temveč ker se bode po ustanovitvi české univerze dohodnina nemških iz rajha privandranih učenjakov zdatno skrčila. Tukaj se narodna inteligenca odlično pokaže. Češki in moravski nemci niso zadosti lastne inteligence imeli, iz ktere bi bili vseučiliščne profesorje v Pragi imenovati zamogli, temveč so jih morali iz „rajha“ naročiti. Čehom pa tega ni potreba, oni imajo svojih ljudi zadosti!

Deželni zbor moravski je skoro jednoglasno sprejel načrt postave, kar se tiče osnove zdravstva po občinah. Za to prenaredbo gre zasluga poročevalcu dr. Weeberju, potem dr. Emanuelu Kusyu in deželnemu tajniku Mauerju.

V gališkem deželnem zboru je bila volitev poslanca Gorecky-a, okrajnega glavarja v Stanislavu, po nasvetu deželnega odbora potrjena z vsemi glasovi izvzemši rusinskih.

Zavrženost in breztaktnost židovskih liberalnih nemških časnikov se v najostudneji luči kaže z zasramovanjem še na mrtvaškem odru ležečega ***J. S. Skrejšovskega.*** Naj bi bili brezsramni ljudje vsaj toliko časa počakali, da bi se bil nad blagim ranjkim črni grob zaprl; tako pa delajo z njim, kakor osel z mrtvim levom. Na živega si ni upal, ko pa je lev končal svoje življenje, pririgal je in ga brcati jel. Sicer bodo pa židje Skrejšovskega ravno tako malo pozabili, kakor nekdaj niso pozabili kralja Faraona. Ta jih je pestil in davil telesno, Skrejšovski je pa njih nesramno postopanje v družinskem, denarnem in političnem življenji svetu odkrival, in na vsem narodom nevarno stran židovstva svet opozoroval.

Madjarski list „Fuggetlenseg“ nabiral je ob svojem času za brate ***Csangose*** mile darove, ter nabral 27.000 gold., ki so pa menda večinoma pravo pot zgrešili in mesto Csangom, obema vrednikoma Juliju in Ludoviku Verhovaju v žep padli. Odposlala sta neki le nekako 500; drugo pa, tako sta zatrdovala, se je obrnilo za tisk in druge stroške lista. Res, vspešno in koristno zbiranje! Reč je zdaj državni pravdnik v roke vzel.

Vnanje države.

Italijansko ljudstvo pred obličjem Leona XIII. Na Roženkransko nedeljo je prišlo iz vseh krajev Laškega nad 30.000 božjepotnikov v Rim. Sv. Oče so jih sprejeli v cerkvi sv. Petra. Pred sedežem papeža, kardinalov in škofov so bile postavljene zastave raznih društev in cerkvá. Tam je bil tudi velik križ, kterega je prineslo 30 gospodov iz Neapolja, ki so v 3. redu sv. Frančiška. Sv. Oče naj bi križ blagoslovili in z odpustki oblagodarili. Ko so bili ob 11 vsi božjepotniki zbrani, sta molila dva duhovna skrivnosti sv. Rožnega venca. Ob $^1/_2$12 so prišli sv. Oče, spremljali so jih dvorniki, švicarska straža, kardinal Howard in vatikanski kapitel. Ko potihnejo živioklici in se sv. Oče vsedejo na prestol, je bral grof Viancino, predsednik turinskih božjepotnikov namesto nenavzočnega vesolnjega predsednika, vojvode Salviata, pismo, v kterem so izrazili laški katoliki ljubezen, spoštovanje in počastenje do poglavarja sv. Cerkve. Sv. Oče so na to odgovorili: Sladko tolažbo, s ktero nas je pred nekterimi dnevi navdala laška duhovščina, ko nam je skazovala sijajne dokaze otroške udanosti in ljubezni, danes Vi preljubljeni sinovi ponavljate, ki ste tako v oblinem številu le sem prišli iz raznih krajev Italije in ste na grobeh apostolov izrekli, da hočete ostati po vsaki ceni zvesti Nam in apostolskemu prestolu. Ta dvojna božja pot druga drugo nadomestuje in kaže prečudno, a tudi dejansko, da zaštituje duhovščino nebrojno število neduhovnov, ki so edini v veri, mišljenji in čutenji, ki tekmujejo z duhovščino javno skazovaje globoko in nespremenjeno zvestobo namestniku Kristusovemu. Dobro znan je namen tajnih družeb in njih posnemovalcev, ko so oskrunili svete pravice apostolskega prestola in papeža pripravili v nečastni položaj, kar Vi z nami vred obžaljujete. To se ni zgodilo, kakor pravijo lažnjivo in abotno, da je papeštvo neprijatelj Italiji. Kakor smo večkrat povdarjali, zgodovina je z neizbrisljivimi črkami zapisala izvrstne zasluge, ktere je skazalo papeštvo po svoji dobrotljivi naravi deželi, čas in učene preiskave nam bodo to od dne do dne bolj potrdile. Čezdalje bolj jasno se bode prikazalo, da ni stvari v resnici dobre, ki bi se ne dala strinjati s papeštvom, bodi si v nravnem oziru, bodi si v javnem ali družbinskem življenji, v papeštvu vse dobiva življenje, cvetenje in pospeh. Zgodilo se to tudi ni, kakor hinavsko pravijo, da bi Cerkev in papeža oprostili posvetnih skrbi: to je hudobna šala iz ust tistih, ki napadajo Cerkev, in hočejo uničiti njeno duhovsko in nebeško poslanje. Pravi namen tajnih družeb je, zadeti Cerkev in njenega poglavarja, ker apostolskemu sedežu jemljó to, kar mu brani svobodo, kar mu je bilo poroštvo njegove nezavisnosti, konečno hočejo laški zemlji odvzeti zaklad svete vere. Netajljiva dejanja in izjave nam kažejo te hudobne nakane, vendar se vzdigujejo od časa do časa glasovi, ki ta namen še bolj odkrivajo. Ni davno temu, kar so v Rimu glasno oznanovali, ne more biti pravega življenja na Laškem, dokler Italija ostane še katoliška; osvojitev Rima je le postaja na potu, ki vodi Italijo do tje, da se osvobodi jarma katoliškega svečeništva, treba je na ti poti dalje postopati in zvršiti pričeto. Naj bi dobrotljivi Bog uničil naklepe hudobnih in Italijo obvaroval take neznanske nesreče.

Iz ***Belgrada*** se poroča 15. t. m., da so na 14. oktobra t. l. od tamkaj izgnali dva Rusa in jednega dalmatinskega Srba, dasitudi so imeli potne liste v redu. Sumničili so jih, da delajo propagando za rusko-črnogorsko politiko.

Vpisovanje akcij (delnic) za ***srbsko narodno banko*** pričelo se je 15. oktobra.

Prijazne razmere med ***Španjsko*** in ***Francosko*** so se zopet povrnile in pričakovati je, da španjski poslanec Fernan-Nunez zopet na poslanškem mestu v Parizu ostane. Novo ministerstvo je po vsem liberalno. Kam bo Španjsko liberalizem spravil, se bo kmalo pokazalo.

Francoska ministra ***Ferry*** in ***Raynald*** popotovala sta v Ruen. Ljudje so ju navdušeno sprejeli in zahtevali neodvisnost sodnikov. Sodniki morajo politično popolnoma neodvisni biti, ako hočejo dobro in pošteno soditi, in druzega ne zahtevamo od njih. Duhovščini, ktera jima je svojo udanost povdarjala, rekel je Ferry: „Gospodom bode pač dobro znano, da se vlada drži politike, ktera cerkvene in državne razmere vravnuje; Vi nas zagotovljate svoje udanosti, mi vam zato svoje zaupanje nasproti prinašamo.“

V Parizu se je zbralo v sredo zvečer 500 meščanov, ki so na čast odpuščenemu vojnemu ministru Thibaudinu čaj pili. Predsednik je sledeče govoril: „Oziroma na to, da si je general Thibaudin zadobil velike zasluge za republiko, ker je odstranil orleanske prince iz francoske vojske, ker je zahteval, da se pred odpošiljatvijo vojakov v Tonking skličejo kamore, ker se ni vdeležil sprejema pri kraljevem prihodu, kterega so na Nemškem ravno poprej za ulanskega polkovnika imenovali; ministri pa, ki so na odstavljenje generala od vojnega ministra delali, da so se vdeležili trojnega razžaljenja in sicer proti varnosti republike, proti parlamentarični odgovornosti in proti narodnemu dostojanstvu: mi potrdimo Thibaudinovo postopanje, obsojujemo spletke Orleanistov in one z njimi zarotenih opurtunistov, proti kterim je general propasti moral. Mi odločno zahtevamo, naj se ministerstvo razruši, čim preje, tem bolje, ker ono je protiliberalno, protinarodno in protirepublikansko. Srčno želimo, da Thibaudin kmalo v čisto republikanskem ministerstvu zopet svoj stol zasede, kajti jasno je dokazal, da se mu ustanova monarhije gnjusi. Naša želja je, da se ta naša čutila od jednega kraja na Francoskem do druzega širijo.“ Konečno so še španjskemu bratskemu narodu, ki se tudi za ustanovo republike bojuje, odposlali bratovski pozdrav, sklenili, da se ministerstvo Ferry posadi na zatožno klop in sè živahno zdravico na Thibaudina končali svoj banket. — Zarad tega „čajnega“ govora ne bode propalo niti ministerstvo francosko, niti kraljestvo francosko.

Svoje dni so časniki prinesli vest, da je zamorski ***kralj Cetevajo*** v boji padel. Dalje je bilo slišati, da je za ranami, ki jih je prejel, zopet odravil in konečno se nihče več zá-nj zmenil. Iz Durbana zopet dohaja vest, da je angleški zastopnik na Kapu, Mr. Osborne, odposlal večjo eskorto angleških vojakov v gozd Inkandhla, kjer Cetevajo menda živi, da ga v angleško rezidenco na Kapu spremijo. Zapovednik eskorte se je s Cetevajom sešel, in ta se je branil z Angleži iti, ter rekel, da popred ne more med nje, dokler mu ne pošljejo obleke. Eskorta morala se je brez Cetevaja vrniti, ker se je on branil gozd zapustiti. Cetevajo je v gozdu rojen in mu toraj ni zameriti, ako se trdno drži načela: „povsod je dobro, doma pa najboljše!“

Med 10. in 14. oktobrom prijeli so v ***Rigi*** in ***Kronstadtu*** več ruskih častnikov in vojakov, na ktere so sumili, da k prevratni stranki pripadajo. Koliko je resnice na tem, povedali bomo čez en teden, kajti novica došla nam je preko Londona in na Angleškem je letos jako dobra letina za „časnikarske race“.

---

mirnega zavetja, svoje kristalne hišice obdane z vsemi dobrotami, kterih si le ribje srce poželeti zamore. O zavestno je tukaj svojo nežno mladost preživela v tihem zavetji pod varstvom mile, nedavno sebičnosti dobička željnega trnikarja zapadle matere svoje. Morebiti da se zamišljena ribica ravno sedaj tistih srečnih časov, prelepih dni nedolžnosti spominja in za nje hvaležna Bogu tiho čast in slavo daje. — Od daleč videl sem švigniti požrešno ščuko proti moji drobni ribici, in prirojena simpatija do vsega nedolžnega stvarjenja dvigne mi roko, da z njo zamahnem, ter tako požrešno ščuko odpodim. Dobra ribica, si ti moja drobna prijateljica, zdihnem, — ki si svojemu stvarniku toliko hvaležna. Vidim, da si vesela svojega življenja v svoji lepi hišici, kar ti iz srca privoščim in rečem ti, da jaz tebe zavoljo tega nikoli ne bom — jedel? — Oh, ne! tega pa že ne obljubim — ampak da te ne bom nikoli na trnik lovil.

Ljubljanski.

Izvirni dopisi.

Iz Grahovega pri Cirknici, 15. oktobra. Prav v srce me je ginilo, ko sem videl, kako so se ljudje pripravljali za sprejem novega g. fajmoštra, kako so snažili ceste, postavljali maje, obešali slovenske zastave in krasne vence spletali. Fantje so pripravili tudi možnarje ter streljali, da se je daleč okrog razlegalo. Okoli štirih popoludne se pripeljejo gosp. fajmošter Janez Šafar, ki so jih spremljevali g. dekan in eden kaplanov iz Cirknice. G. učitelj je pripeljal šolsko mladež, dečke in deklice, kterih ene so belo oblečeno g. fajmoštru podale šopek dragocenih cvetlic. G. fajmošter so se najprej podali v cerkev, ter dali sveti blagoslov. Ko se je napravil večer, razlegalo se je zopet veselo petje; prišli so bili pevci iz Cirknice, ki so novemu g. fajmoštru pri bengaličnem ognju zapeli nektere pesmi. Bog nam prav dolgo ohrani novega g. fajmoštra!

Iz Zagreba, 18. oktobra. (*Čuden spremen.*) O po telegrafu znani zameni grbov v Zagrebu je vojaška godba svirala na 16. t. m. ob 9. uri zjutraj koračnico „O du mein Oesterreich“ („O moja Avstrija“); vladni komisar Hervoić stal je s častno kompanijo pred davkarijo, na stotine ljudstva je radovedno gledalo — vradni sluge so pa raz davkarijo dvojezične grbe snemali in jih z novimi brez napisa nadomestovali. Ravno tako se je nekoliko pozneje v zgornjem mestu pred deželnim finančnim ravnateljstvom godilo. Pravici se je odkazalo svoje mesto!

Domače novice.

(Dnevni red XIV. seje deželnega zbora kranjskega 19. oktobra ob 10. uri dopoludne.) 1. Branje zapisnika 13. seje deželnega zbora dné 17. oktobra 1883. — 2. Naznanila zbornicnega predsedstva. — 3. Tretje branje volilne reforme. — 4. Poročilo finančnega odseka zaradi vpeljave lastne režije v blaznici na Studencu. — 5. Poročilo finančnega odseka o računskem sklepu deželnega zaklada in njegovih podzakladov za l. 1882. — 6. Poročilo finančnega odseka k § 7. letnega poročila (stran 91. do 99.) — 7. Ustna poročila finančnega odseka: a) o § 4. letnega poročila; b) o § 7. letnega poročila, marg. št. 22., 23., 24., 25. in 26.; c) o § 9. letnega poročila, marg. št. 1., 3., 4., 5., 6. in 7.; d) o § 9. letnega poročila, marg. št. 2. — 8. Ustna poročila upravnega odseka: a) o uvedenji lovskih kart; b) o prošnji občine Dvorska vas za pridruženje k Velikim Laščam; c) o pogozdovanji Krasa. — 9. Ustno poročilo peticijskega odseka o prošnji občine Šmartno, Litija in Trebeljevo zarad podaljšanja obroka za povrnitev posojila 1500 gld. — Tajna seja. — 10. O prošnjah deželnih uradnikov in služabnikov.

(*Deželni likvidicijski vrad in blagajnica*) sta se danes iz cesarskega finančnega poslopja na cesar-Jožefovem trgu zopet preselila v deželno hišo.

(*Zoper nevljudnost nekterih mestnih uradnikov*) posebno pri davkariji, se nam ustmeno in pismeno pritožuje. Predno pa objavimo pritožbe in osebe, ktere zadevajo, pošljeme najprej ta opomin, nadjaje se, da bodo že te vrstice imele na dotičnem mestu zaželjeni vspeh. Meščan svoj obilni davek že tako težko in nerad nosi na rotovž, ni treba, da bi mu tam ta posel grenili še z neprijaznim, da ne rečemo odurnim obnašanjem.

(*Kranjski učitelji*), to je njih troje društev, imeli so danes v Ljubljani svoje zborovanje, h kteremu jih je prišlo veliko iz vseh krajev dežele. Nodrobneje poročilo o tem še prinesemo.

(*Nesreča*) prigodila se je, kakor smo že poročali, včeraj pred Šenklavžem na stolnem trgu. Otrok, ki je brez vsega varstva in nadzorstva na cesti stal, prišel je pod voz in bil smrtno povožen. (Kakor čujemo, je tudi danes ponoči že umrl.) Ne dolgo po tem prišel je v Vegove ulice drug otrok, trileten fantič, pod konje; da bi ga ne bil voznik ob pravem času zapazil, po njem bi bilo. Res je, da imajo mali otroci skrbnega angelja varuha, pri vsem tem se pa vendar le starši, vidni angelji varuhi otrok, ne smejo na to zanašati, da bo angelj varuh sam vse opravil. Zato se nam zdi pisateljska dolžnost naše redarsko nadzorništvo na take zanikrne stariše opozoriti, ki pusté po cestah, kakor je ravno Vegova v Gradišči, kjer vozovi od zgodnjega svita do poznega mraka tekó, svoje 3 do 6 let stare otroke brez vsacega nadzorstva igrati. Privatni ljudje se zaradi javnega in privatnega miru v take reči ne smejo vtikati. Redarstvo je pa za to tukaj, da nepristojnosti odpravlja. Naj se take zanikrne matere kaznujejo s primernimi kaznimi in pomagalo bo. Otroci naj se po sobah in dvoriščih igrajo, na ulico naj pa ne hodijo!

(*Album na korist „Narodnemu domu“ v Ljubljani.*) Pod tem naslovom izdali bodo severni naši bratje, vrli Čehi, ki se med vsemi avstrijskimi Slovani najbolj zanimajo za to narodno naše podjetje — v prihodnji veliki noči zbirko raznih sestavkov, v verzih in prozi, iz peres najodličnejših svojih pesnikov in pisateljev, dalje ilustracije slavnih svojih umeteljnikov in prineske od različnih slovečih svojih skladateljev. — Ta umetelniški proizvod, v kterem bode združen cvet slovstvene in umetelniške inteligence na Českem, bode jednak nedavno z naslovom: „Paris-Murcia“ na korist po povodnji poškodovanim Murcijancem izdanemu albumu: njega čisti dobiček je namenjen v pospešenje zgradbe „Narodnega doma“ ter ima biti dejanski izraz iskrene vzajemnosti slovanske. Temu blagemu podjetju na čelo postavili bodo se možje, kterih imena imajo v Čehih najlepši zvok, kakor: Svatopluk Čech, Jar. Vrchlický, Jan Neruda, Jos. Sládek in Ferd. Schulz. — To je torej nov dokaz o zrelosti in kulturnem napredku ter praktičnem zmislu za narodni razvoj jedrnatega, neupogljivega in delavnega naroda českega, ki naj bi bil v svetel vzgled in v bodrečo vspodbujo mlačnim našim rodoljubom ter energičen desavou vseh zlohotnih agitacij zagrizenih naših pesimistov, ki ne samo, da sami ničesar ne žrtvujejo za svoj narod, še to, kar drugi zanj storé, izpodkopavajo in rušijo. — Živeli vrli podjetni bratje Čehi! *)

*) Na željo društva za „Narodni dom“ priobčimo naznanilo „českega Albuma“, ki je res prelep izraz in dokaz bratovske vzajemnosti. Hvala Čehom! Sicer pa s konečnim dostavkom nismo enih misel. Ni vsak „zlohoten pesimist“, če kaki reči ugovarja, ker se mu druga reč potrebniša zdí. Če se mirna razprava, ali priobčenje nasprotnih misel ne dopušča in takoj s „pesimizmom, zlohotnostjo“ itd. odgovarja, potem porazumljenja in mirnega skupnega delovanja ravno nikoli ne bode. Po vodilu: „Audiatur et altera pars“ (čuti je treba tudi drugi glas zvoná) smo dopis iz Goriškega o potrebi „Narodnega doma“ in „narodnega šolskega društva“ nasproti nemškemu „Schulvereinu“ priobčili in nikakor mislili s tem storiti — smrtni greh, Slovencem sovražno dejanje. Vredn.

(*Potrdilo konfiskacije.*) Kakor naznanja današnja „Laib. Zeitung“, je deželna sodnija ljubljanska potrdila konfiskacijo zadnjega „Brenceljna“, češ, da je po šest člankih o deželnem zboru kranjskem kaljen javni mir (§ 300 k. p.). Zoper to obsodbo bo vložil vrednik pritožbo.

Razne reči.

— Grofica-vdova Chambordova poslala je mil. knezonadškofu goriškemu o priliki zasedenja metropolitanskega stola 3000 gold. in stolnemu proštu preč. g. Valussi-ju 1000 gold.

— Kardinal Maning Westmünsterski (London) od papeža poklican zarad važnih cerkvenih reči, se bode prihodnji teden v Rim podal.

— Veteran Janez Pölz v Kapfenstein-u na Štajarskem, kteri je bil v bitki pri Lipsiji in kterega so presvitli cesar letos s posebnim nagovorom počastili, je 10. pret. meseca umrl. Rojen je bil l. 1781, toraj bil je star nekaj mesecev čez 102 leta.

— V Olomucu pričela se je 16. t. m. porotna obravnava proti 17 zatoženim socijalistom, ki bode deset dni trajala. Zatoženci pripadajo vsi k četrtemu, t. j. delavskemu stanu in so obtoženi hudodelstva veleizdaje, hudodelstva kalenja javnega miru, prestopka proti javnemu miru in redu in hudodelstva razžalenja veličanstva cesarja in cesarske družine. Med zatoženimi se bere tudi ime Klementa Schütza, o kterem smo nekako pred jednim mesecem poročali, da je ušel. Schütz jo je iz Olomuca v Švico pobral, od koder se je preiskovalnemu sodniku za prijazno postopanje pismeno zahvalil.

— Grozovito za dotičnega. Iz Prage se poroča, da je pri nekem pogrebu v Ušeni g. župnik na pokopališči zapazil, da se tul iz truge moleči premika. Takoj je ukazal rakev odpreti in — mrlič se je premikal ter skušal vstati. Preplašeni bežijo pogrebci. Prepričali so se, da mož ni bil res mrtev, ampak le dozdevno in da je, kakor je sam pripovedoval, vse slišal in vedel, kaj se z njim godi in namerava, in vendar ni mogel niti govoriti, niti se ganiti, da bi kako znamenje življenja dal. Mož je zdaj toliko okreval, da upa popolno zdravje zadobiti. Za svoje rešenje se ima le neprestrašenemu g. župniku zahvaliti.

— Glavni ravnatelj avstrijske severozapadne in jugo-severo-nemške železnice, dvorni svetovalec dr. Gross, kupil si je od grofice Thun-Hohenstein grajščino za 835.000 goldinarjev. Vrh tega se govori, da omenjeni generaldirektor več milijonov goldinarjev premoženja premore, ki si ga je v teku svojega službovanja pri — „hranil“.

— Cesarjev ABC. „Tržaški Tagblatt“ donaša zanimivo novico o knjižici oziroma tablicah, iz kojih si je naš presvitli cesar prvo modrost, ki je podlaga vsaki učenosti, ABC, pridobil. Knjižica obstoji iz osmero tablic, ki jih je nekdo v Parizu risal. Pisatelj Frankenburg je bil tedaj dvorni tajnik in so mu dotične tablice v roko prišle in on jih je ogerskemu narodnemu muzeji poklonil.

— Na Ruskem iz Jekatarinoslava se zopet proti-židovske ustaje javijo. Vlada je pa sedaj tamkaj že toliko vojakov in kozakov nakopičila, da se resnobnih neredov ni več bati. Tudi je dala oklicati, da je prepovedano vsako zbiranje po ulicah in trgih. Kjer bodo vojaki tako nabiranje ljudi zapazili, dali bodo tri znamenja na trobento; ako bi se množica pri tretjem pozivu odmah ne razkropila, rabili bodo vojaki orožje.

— Prav turško! Leta 1808 kupil je turški poslanec v Parizu pri zlatarji prstan z demantom. Med pogajanjem za ceno, vkradel je nekdo od njegovih spremljevalcev prstan, kar je mala deklica zlatarjeva videla in ko so Turki odšli, očetu povedala. Zlatar odmah tatvino poslancu pismeno naznani, na kar mu je ta odgovoril, naj le 24 ur potrpi. Drugi dan

dojde zlatarju zabojček. Ko ga odpre, se iz njega tatova glava s prstanom med zobmi prikaže.

— Prečast. gosp. Alban Stolc, profesor in po celem svetu znani pisatelj, je te dni v Freiburgu v Breizgovi umrl.

— Španjski parnik „Galicija“ peljal se je blizo obrežja Maldonado proti Št. Pavlu v Braziliji, in mlad Španjol pade v morje. Nek mornar to videti, plane za njim, da bi ga rešil. Komaj da sta ta dva drug za drugim v morji, planeta ná-nju dva morska volkova in ju namah pogoltnita. Tako poroča v Št. Pavlu v Braziliji izhajajoča „Germania“. K temu žalostnemu prigodku dostavljamo srečnejšega. Nedavno je pregledaval general-lajtnant ladijo nemške pomorske mladeži, ktera se je visoko gori po jamborih vežbala. Nekemu mladenču spodrskne in padel je v morje. V tistem trenutku je skočil lajtenant Häsler v pol službeni obleki za njim, nezavednega prijel, ter ga toliko časa nad vodo držal, da so ladjico doli spustili in oba rešili. Lajtnant se je zopet na svoje mesto postavil, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo.

— V salonu izrejena gospodična pride na železnico z majhino pesico „Ledi“. Kondukter zahteva, da gospica pesa v pasjo kočo oddá. „Oh če že mora biti, prosim vas kondukter, dajte jo toraj v pasjo kočo drugega reda v „ženski kupé“.

— Iz osrednje Afrike poroča popotovalec Stanley, da je našel novo jezero po imenu „Mantumba“. Tudi reko je preiskal, ki se po zemljevidih „Jekelembu“ imenuje, v resnici se ji pa „Malunda“ reče. Stanley piše o njej, da je široka, globoka in za plavbo jako prilična reka. Popotnik se dalje čudi, da je po ravniških (ekvatorijalnih) krajih na toliko ljudi in tako goste naselbine naletel. Najgosteje naselbine so po pokrajinah, kjer reka Kongo svoje valove drvi. Stanley sodi, če je ljudstva povsod toliko, kakor ravno tamkaj, kjer je on nanj naletel, ga mora ob celem Kongu nad 49 milijonov biti.

Telegrami „Slovencu“.

Dunaj, 17. okt. Kralj grški odpotoval je v Gmunden.

Dunaj, 18. okt. Pri državni sodniji je bila danes razglašena sodba, po kteri je spoznano, da Marija Kubelka in Roza Strzelba kot postnice deželno vknjiženih hiš ne spadate k vélikemu posestvu.

Dunaj, 18. okt. „Fremdenblatt“, govoreč o obravnavi volilne reforme v deželnem zboru kranjskem, pravi, da je gotovo, da zastopnike ustavaške stranke na Kranjskem je dozdaj še volja, ostati na postavnih tleh ter ne odstopiti od parlamentarnih navad zavoljo volilne reforme, ki ne nasprotuje liberalnim načelom in deloma vstreza tudi željam nemške manjšine.

„Presse“ pozdravlja obnašanje ustavaških poslancev kranjskih s prisrčnim veseljem, ker to je novo poroštvo, da se sčasoma poravnajo skrajnosti in nasprotja pridejo do pomirjenja. Tudi Slovenci so pokazali pripoznanja vredno nepristranost, ker so se podali pravičnim željam liberalnih poslancev. Prebivalstvo kranjsko ima dosti vzrokov, svojim zastopnikom za složnost, s ktero so sklepali volilnega reda prenaredbo, zahvaliti se.

Dunaj, 18. okt. Cesarjevič in cesarjevična obiskala sta sinoči električno razstavo, obilna množica občinstva ju je najprijaznejše, najburnejše pozdravljala. — Cesar je dospel iz Ogerskega sèm zjutraj.

Lvov, 17. okt. Deželni zbor je z 68 glasovi sprejel predlog odsekov o nerazdeljivosti zemljišč, ki povdarja pohvalno reformne prizadeve vlade ter od nje zahteva, naj po postavni poti omeji to razdeljevanje ter uredi podedovanjsko pravo. V večerni seji je zbornica pritrdila premembi postave, po kteri se imajo odslej napravljati le bolj nove šole, kakor prestrojati stare.

Bukarešt, 18. okt. Kalnoky in Kallay dobila sta véliki križ reda „rumunske zvezde“.

Umrli so:

12. okt. Ana Vehar, mizarjeva hči, $11^1/_2$ mesecev, Gradaške ulice, jetika. — France Zupančič, delavčev sin, 21 dni, Rimska cesta št. 16, božjast.

13. okt. Janez Svetlin, mokar, 42 let, žitni trg št. 1, jetika.

14. okt. okt. Uršula Vagaj, mokarjeva žena, 43 let, Petrova cesta, jetika. — Antonija Kovač, delavka, 27 let, Rebro št. 4, tuberkuloza. — Gašpar Vrevec, listonoša, Rimska cesta št. 20, omehčanje možganov.

15. okt. Friderik Dežnak, krojačev sin, $2^1/_2$ leta, Poljanska cesta št. 18, v otročji bolnišnici.

V bolnišnici:

13. okt. Primož Vizjak, čevljar.

Dunajska borza.

17. oktobra.

Papirna renta po 100 gld.		78 gl.	55	kr.
Sreberna „ „ „ „		79 „	05	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta		99 „	30	„
Papirna renta, davka prosta		92 „	85	„
Ogerska zlata renta 6%		119 „	60	„
„ „ „ 4%		87 „	05	„
„ papirna renta 5%		85 „	75	„
Kreditne akcije	160 gld.	285 „	90	„
Akcije anglo-avstr. banke	120 gld.	107 „	—	„
„ avstr.-ogerske banke		839 „	—	„
„ Länderbanke		105 „	40	„
„ avst.-oger. Lloyda v Trstu		627 „	—	„
„ državne železnice		314 „	—	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.		225 „	40	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice		103 „	10	„
„ „ Ferdinandove sev.	„	105 „	—	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl.	118 „	75	„
4% „ „ „ „ 1860	500 „	130 „	70	„
Državne srečke iz l. 1864	100 „	167 „	50	„
„ „ „ „ 1864	50 „	166 „	75	„
Kreditne srečke	100 „	168 „	50	„
Ljubljanske srečke	20 „	23 „	—	„
Rudolfove srečke	10 „	19 „	50	„
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.		104 „	—	„
London		120 „	10	„
Srebro		— „	—	„
Ces. cekini		5 „	70	„
Francoski napoleond.		9 „	53	„
Nemške marke		58 „	85	„

Naznanilo. (3)

Deželna blagajnica kranjska se preseli dne 18. t. m. iz svojih dosedanjih prostorij na cesar Jožefovem trgu v novo adoptirane prostore v deželnem dvorci v Gosposkih ulicah št. 2 od vhoda na levo pri tleh, ter prične svoje delovanje za strankin promet z dnem 19. oktobra t. l. v dosedaj navadnih uradnih urah.

Od deželnega odbora vojvodine Kranjske

dne 16. oktobra 1883.

Sedem barigel

prodaja trgovec v Ljubljani po nizki ceni. Barigle so še nove ter držé po 12 do 13 veder avstr. mere.

Kje so na prodaj, pové vredništvo „Slovenca“. (2)

V neki fari blizo Ljubljane želijo po Božiču v službo dobiti (1)

umnega farovškega hlapca,

ki bi bil ob enem tudi **cerkovnik.**

Kaj več pové vredništva „Slovenca“.

Orgljarska služba

bo pri nas o vseh Svetnikih izpraznjena. Ker orgljavec nima druzega cerkvenega opravila, se lahko pečá s kakim poštenim rokodelstvom.

Tirja se lepo krščansko vedenje in znanje cerkvenega petja.

Na Štangi (P. Litija), 15. oktobra 1883.

Miha Sajé,
župnik.

(2)

Št. 70. (1)

Razglas.

Zarad oddaje popravljanja cerkvene strehe na Vinici na Dolenjskem vršila se bode zmanjšavna licitacija pri cerkveno-stavbenem odboru na Vinici

31. oktobra 1883 ob 10. uri zjutraj.

Vse tesarsko delo z materijalom, ročnim delom in vožnjo vred je preračuneno na 779 gl. 42 kr.

Vsaki licitant mora pred licitacijo položiti 77 gl. 94 kr. kot „vadium“ in sicer v gotovini ali v kurzno preračunenih državnih obligacijah ali bukvicah ljubljanske hranilnice.

Sme se tudi pismeno ponujati in se bodo le tiste ponudbe sprejele, ktere bodo dne licitacije do 10. ure zjutraj v roke cerkveno-stavbenega odbora na Vinici zapečatene in poštnine proste dospele. V ponudbi mora biti vadij 77 gl. 94 gl. in kolek za 50 kr.

V ponudbi mora biti krstno ime, priimek, stanovanje in stan oferenta, kakor tudi najnižja cena s številkami in črkami razločno zapisana; tudi mora biti pristavljeno, da se oferent vsem splošnim in posebnim pogojem licitacije brez pridržkov in pogojev podvrže.

Stavbeni načrt, splošni in posebni pogoji, cenilni izkaz in proračun leže pvi cerkveno-stavbenem odboru na Vinici vsakteremu v pregled.

Cerkveno-stavbeni odbor na Vinici,
dné 13. oktobra 1883.

Juri König,
načelnik.

Gospodu Gabrijelu Piccoli,
lekarju
v Ljubljani.

Veliko let ozdravljam razne bolezni edino le z Vašo „*Francovo esenco*“ in to z najboljšim vspehom. Prosim vas še za 12 steklenic.

Trst, meseca septembra 1883.

Dr. Pardo,
praktičen zdravnik.

Vaša „*Francova esenca*“ oprostila me je izvrstno in popolnoma hude nad dve leti trajajoče bolezni. Izrekam Vam kakor izumniku tega zdravila svojo najtoplejšo zahvalo.

Rakovac na Hrvaškem blizo Karlovca.

Ivan Pufić.

Podpisani potrdim, da je „*Francova esenca*“ gosp. Gabrijela Piccoli moje župnijane od marsikake bolezni temeljito ozdravila in se je ljudje z najboljšim vspehom poslužujejo.

Fianona v Istriji meseca oktobra 1882.

Anton Vlassich, župnik - kanonik.

Prosim Vas zopet za 24 steklenic vaše „*Francove esence*“, ki je za bolezni v želodcu bolje od vsakega druzega zdravila. Tudi naš tovarniški zdravnik jo priporoča.

A. Augesthaler,
(2) montêr v tovarni za stroje g. Körösi v Gradci.

„*Francova esenca*“ je pomagala že tisočerim ljudem, kakor je razvidno iz zahvalnih pisem, ki jih izdelovalec dobiva. Ta esenca ozdravi bolezni v želodcu in trebuhu, krč, božjast, trebušno in prehajalno mrzlico, zabasanje, hemerojide, zlatenico itd., ki so vse nevarne, ako se o pravem času ne ozdravijo. Steklenica veljá 10 kr.

Izdajatelj in odgovorni vrednik *Jožef Jerič.*

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.